V4MF Voices for Mekong Forests

Tăng cường tiếng nói của các bên tham gia ngoài nhà nước để cải thiện Quản trị rừng trong vùng Mê Kông

Đánh giá Quản trị rừng Việt Nam

Project co-funded by The European Union

V4MF Voices for Mekong Forests

Tăng cường tiếng nói của các bên tham gia ngoài nhà nước để cải thiện Quản trị rừng trong vùng Mê Kông

NGÀNH LÂM NGHIỆP VIỆT NAM

- Quốc gia duy nhất trong vùng Mê Kông báo cáo độ che phủ rừng tiếp tục tăng trong vòng 3 thập kỷ qua.

- Nhập khẩu gỗ, chế biến xuất khẩu.

- Tổng diện tích rừng là 14,06 triệu ha, độ che phủ 40.8%.

- Các chương trình nổi bật: 327, 661

- Đã có chiến lược REDD+ quốc gia, ký kết FLEGT

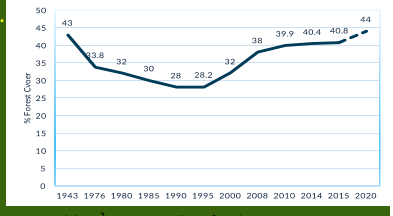

Nguồn: McNally và cộng sự, 2017

V4MF Voices for Mekong Forests

Voices for Mekong Forests

Tăng cường tiếng nói của các bên tham gia ngoài nhà nước để cải thiện Quản trị rừng trong vùng Mê Kông

NGÀNH LÂM NGHIỆP VIỆT NAM (tt)

Tuy nhiên, chất lượng rừng giảm, mất rừng và suy thoái rừng là do:
- Khai thác gỗ,
- Chuyển đổi rừng và trồng rừng độc canh,
- Cháy rừng,
- Chuyển đổi rừng sang đất nông nghiệp.

Ngoài ra nguyên nhân gián tiếp là:
- Quản trị chưa hiệu quả,
- Thiếu quyền sử dụng cho người địa phương,
- Luôn có nhu cầu về đất nông nghiệp,
- Giá trị rừng trồng cao.

Voices for Mekong Forests

Tăng cường tiếng nói của các bên tham gia ngoài nhà nước để cải thiện Quản trị rừng trong vùng Mê Kông

MỤC ĐÍCH VÀ MỤC TIÊU ĐÁNH GIÁ QUẢN TRỊ RỪNG

Mục đích:
- Cho phép đánh giá một cách có hệ thống tình trạng của môi trường thuận lợi cho quản trị rừng hiệu quả và thương mại có trách nhiệm

Mục tiêu cụ thể:
- Xác định các cơ hội vận động chính sách và xây dựng các chiến lược toàn diện xung quanh các vấn đề quan trọng như VPA FLEGT, REDD+.
- Giúp xây dựng chiến lược xuyên suốt để tác động lên chính sách và quản trị ngoài phạm vi rừng (chính sách đầu tư, chính sách năng lượng, tham nhũng, v.v.)
- Giúp xây dựng mạng lưới để giám sát hiệu quả và tác động của các chính sách
- Thúc đẩy các đối thoại lồng ghép chính sách trong dự án và đối tác bên ngoài, đặc biệt trong tiến trình hướng dẫn thực thi Luật lâm nghiệp.

Voices for Mekong Forests

V4MF | Voices for Mekong Forests

Tăng cường tiếng nói của các bên tham gia ngoài nhà nước để cải thiện Quản trị rừng trong vùng Mê Kông

PHƯƠNG PHÁP

- Sử dụng Bộ công cụ đánh giá môi trường thuận lợi cho quản lý rừng và thương mại có trách nhiệm (EEAT) được xây dựng bởi WWF (2016).
- Bộ công cụ này dựa trên Khung đánh giá và giám sát rừng của PROFOR/FAO (2011).
- Bám theo sáng kiến quản trị rừng quốc tế:
  - ✓ FLEGT/VPA
  - ✓ REDD+

V4MF | Voices for Mekong Forests

V4MF | Voices for Mekong Forests

Tăng cường tiếng nói của các bên tham gia ngoài nhà nước để cải thiện Quản trị rừng trong vùng Mê Kông

PHƯƠNG PHÁP (tt)

- Tiến trình:
  - ✓ Điều chỉnh Bộ công cụ cho phù hợp với bối cảnh Việt Nam.
  - ✓ Đánh giá cho điểm dựa trên tài liệu liên quan và trao đổi với chuyên gia.
  - ✓ Tổ chức hội thảo tham vấn ý kiến của các cơ quan quản lý nhà nước, tổ chức ngoài nhà nước, chuyên gia: Đà Nẵng, 12.01.2018.
  - ✓ Dựa trên kết quả đánh giá cho điểm và biện luận, thông tin được sử dụng để viết nên báo cáo ban đầu.
  - ✓ Tổng cộng có trên 30 chuyên gia và đại biểu tham gia trong tiến trình đánh giá.

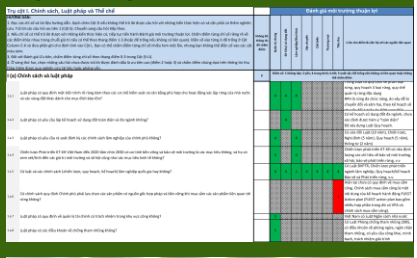

V4MF | Voices for Mekong Forests

Voices for Mekong Forests

Tăng cường tiếng nói của các bên tham gia ngoài nhà nước để cải thiện Quản trị rừng trong vùng Mê Kông

BỘ CÔNG CỤ EEAT

- Gồ 3 trụ cột/hợp phần, 12 tiêu chí, 147 chỉ số
- Đánh giá theo chuỗi: Quản trị chung, Quyền hưởng dụng đất/rừng, khai thác, vận chuyển, chế biến, thương mại, và tiêu thụ
- Kèm theo hướng dẫn đánh giá: đưa ra các khái niệm và giải thích rõ hơn từng chỉ số để hỗ trợ mục tiêu và thống nhất cách cho điểm
- Thang điểm đánh giá: Điểm số: 1-không đạt; 2-yếu; 3-trung bình; 4-tốt; 5-xuất sắc

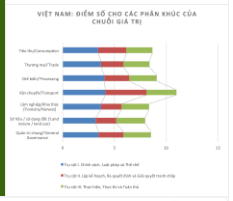

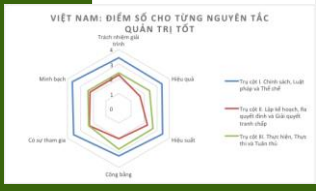

Voices for Mekong Forests

Voices for Mekong Forests

Tăng cường tiếng nói của các bên tham gia ngoài nhà nước để cải thiện Quản trị rừng trong vùng Mê Kông

KẾT QUẢ ĐÁNH GIÁ

Tổng thể 3 trụ cột/hợp phần:
- Nhìn chung, vấn đề quản trị rừng còn có nhiều thách thức, tuy nhiên cũng có nhiều cơ hội cải thiện. Không có nhiều sai khác giữa cấp quốc gia và cấp cảnh quan.

- Chính sách, luật pháp và thể chế: Khá tốt, đã tạo được cơ sở vững chắc để có thể quản trị ngành lâm nghiệp.

- Lập kế hoạch, ra quyết định: Còn nặng theo cách chỉ đạo từ trên xuống. Sự tham gia và tiếng nói ở cơ sở còn yếu.

- Thực hiện, thực thi pháp luật: nhiều luật ban hành nhưng thực tế việc thực thi chưa hiệu quả.

Điểm số: 1-không đạt; 2-yếu; 3-trung bình; 4-tốt; 5-xuất sắc

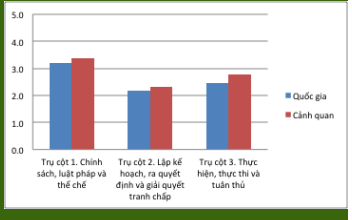

Voices for Mekong Forests

Voices for Mekong Forests

Tăng cường tiếng nói của các bên tham gia ngoài nhà nước để cải thiện Quản trị rừng trong vùng Mê Kông

KẾT QUẢ ĐÁNH GIÁ (tt)

Trụ cột 1: Chính sách, luật pháp và thể chế

- Không thiếu luật và chính sách liên quan đến lâm nghiệp, kể cả liên ngành. Có các công cụ kinh tế tốt để thúc đẩy bảo tồn và phát triển sản xuất lâm nghiệp, PFES là một ví dụ.

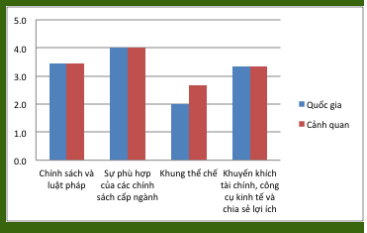

- Hệ thống thể chế và tổ chức phân cấp từ trung ương tới tỉnh, từ huyện xuống xã. Chính sách các ngành còn chồng chéo chức năng nhiệm vụ, v.v. Nhiều các cơ quan đảng khác cũng có thể can thiệt vào tiến trình.

- Tính phát lý về quyền sở hữu chưa phù hợp, không đảm bảo quyền sở hữu và hưởng dụng cho các nhà đầu tư tư nhân.

Voices for Mekong Forests

Tăng cường tiếng nói của các bên tham gia ngoài nhà nước để cải thiện Quản trị rừng trong vùng Mê Kông

KẾT QUẢ ĐÁNH GIÁ (tt)

Trụ cột 2: Lập kế hoạch và ra quyết định

- Sự tham gia của các bên liên quan trong tiến trình còn chưa minh bạch, có nhiều khó khăn hơn so với quy định trọng luật và không được đối xử bình đẳng.

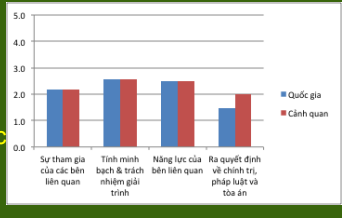

- Trong nhiều trường hợp, người tham gia cảm thấy được thông báo, được tham vấn nhưng ý kiến chưa được xem xét trong quá trình ra quyết định.

- Phụ nữ và nhóm yếu thế thường không có cơ hội tham gia.

- Việc ra quyết định thường bị ảnh hưởng bởi yếu tố chính trị của Đảng và người ra quyết định thường là người làm chính trị và áp đặt.

Voices for Mekong Forests

Tăng cường tiếng nói của các bên tham gia ngoài nhà nước để cải thiện Quản trị rừng trong vùng Mê Kông

KẾT QUẢ ĐÁNH GIÁ (tt)

Trụ cột 3: Thực hiện, thực thi và tuân thủ

- Một số chính sách thực hiện được coi là thành công như: tăng độ che phủ rừng, nhân rộng rừng trồng là rừng sản xuất, kim ngạch xuất khẩu sản phẩm gỗ cao, chương trình PFES.

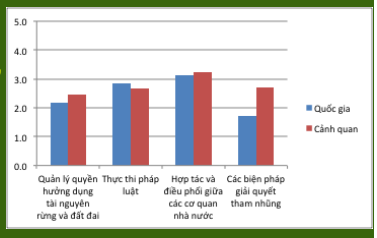

- Tuy nhiên, thực thi pháp luật nhìn chung được đánh giá là yếu. Luật và quy định thường không được tuân thủ nghiêm chỉnh.

- Hợp tác phối hợp giữa các cơ quan quản lý nhà nước về lâm nghiệp và tài nguyên còn chồng chéo.

- Các biện pháp hạn chế tham nhũng không được thực thi tốt trên thực tế, ví dụ một số vụ khai thác gỗ trái phép.

Voices for Mekong Forests

Tăng cường tiếng nói của các bên tham gia ngoài nhà nước để cải thiện Quản trị rừng trong vùng Mê Kông

BƯỚC TIẾP THEO

Từ kết quả xác định được, xây dựng Hệ thống giám sát quản trị rừng (FGMS):

- Tính minh bạch, trách nhiệm giải trình: quá trình xây dựng luật và lập kế hoạch thực hiện, quyền hưởng dụng đất/rừng

- Tính hiệu quả: phòng chống khai thác, buôn bán gỗ bất hợp pháp, ngăn chặn mất rừng (độ che phủ), thực hiện QLRBV và CCR

- Tính công bằng: chia sẻ lợi ích, vấn đề giới, xây dựng năng lực.

Và:

Tăng cường năng lực cho các bên ngoài nhà nước (NSAs) để cải thiện quản trị rừng: nhận thức, thể chế, sự tham gia, tiến trình thúc đẩy tham gia trong việc xây dựng chính sách lâm nghiệp và giám sát quản trị rừng

Voices for Mekong Forests

Voices for Mekong Forests

Tăng cường tiếng nói của các bên tham gia ngoài nhà nước để cải thiện Quản trị rừng trong vùng Mê Kông
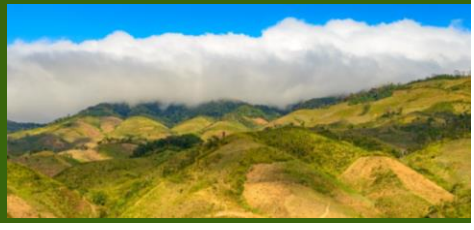
CÂU HỎI VÀ TRẢ LỜI!